

Besöksrapport

FM UndSäkC 22/10–25

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som vi fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:

Jonathan Gahns Nordahl
Lina Hedman

Förbättringspunkter:

- Tydligare utbildning för de förtroendevalda.
- Återtag i utbildning om avvikelserapportering för samtliga värnpliktiga.

Positiva exempel:

- Kollegial och god jargong mellan befäl, lektorer och värnpliktiga.
- Valfungerande medinflytande och tydlig återkoppling.

Innehåll

Arbetsmiljö och säkerhet	3
Materiel och personlig utrustning.....	3
Boendemiljö och vistelseutrymmen.....	3
Försvvarshälsan	3
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Attityder och jargong.....	4
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	4
Meningsfull utbildning.....	5
Information och mönstring	5
Medinflytande	5
Fritid	6
Soldathem	6

Arbetsmiljö och säkerhet

Utbildningen om avvikelserapportering för de värnpliktiga är undermålig. Avvikelse­rapportering är ett otroligt viktigt verktyg för att samla in statistik på exempelvis bristfällig materiel för att den ska kunna förbättras. Det är även ett viktigt verktyg för att följa upp, förebygga och åtgärda brister som kan leda till eller leder till person- och materielskador.

En grundförutsättning för detta är att förståelsen för och syftet med avvikelserapporter finns på bredd hos de värnpliktiga som ser allt i verksamheten och som är de främsta brukare av materiel. Pliktrådet uppmanar förbandet till att göra återtåg i utbildning om avvikelserapportering för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö och ett utvecklande systematiskt arbetsmiljöarbete.

Materiel och personlig utrustning

Vid besöket får de värnpliktiga endast ut 7 par underkläder. Efter samtal med försörjningsavdelningen verkar det bero på att utrustningskort för dessa värnpliktiga inte uppdaterats inför detta inryck i somras vilket inte fångats upp i efterhand.

Pliktrådet uppfattar ett bra samarbete mellan försörjningsavdelning och befäl efter samtal med respektive och uppmanar förbandet att boka tid med försörjningsavdelningen och komplettera antalet underkläder enligt gällande utrustningskort.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

De värnpliktiga bor i en kasern med sjuklogement och möjlighet att avskilja en toalett för sjuka vid behov. Logementen är inredda med skrivbord och studieytor vilka erbjuder möjligheter för de värnpliktiga att göra sina språkstudier även på kasern med bättre förutsättningar än i ett "standard-inrett" logement.

Det märks att förbandet är måna om de värnpliktigas studiemöjligheter och värnar om miljön i vilken de ska ha möjlighet att lägga de många timmar som krävs av de värnpliktiga, även utanför tjänstetid, där de bor.

Försvarshälsan

Försvarshälsan är bra rustad vid besöks­stillfället och de värnpliktiga har bra stöd från befäl när det gäller att söka sjukvård. I regel så ges tid samma dag eller dagen efter en värnpliktig önskar.

Både befäl och Försvarshälsan uttrycker en smidighet och enkelhet i samverkan dem emellan. Befäl kan ringa till Försvarshälsan för stöd och de värnpliktiga är nöjda med hur systemet kring sjukmönstring fungerar.

Detta goda samarbete är ett bra exempel som Pliktrådet uppmanar såväl förbandet som Försvarshälsan att förvalta.

Fysisk belastning

Över lag upplever de värnpliktiga att en fysisk belastningstrappa följs med undantaget av marschträning vilket de fått väldigt lite av fram tills en övning när de skulle gå förhållandevis långt mot vad de hade tränat på.

De värnpliktiga är över lag väldigt nöjda med även "gröntjänsten" och det fysiska i deras utbildning.

Förbundet bör hålla en så jämn och kontinuerlig stegning som möjligt i fysisk belastning trots att utbildningen varierar med vissa väldigt teoritunga veckor och några intensiva "gröna" om varandra.

Psykisk hälsa

Utbildningen är väldigt mentalt påfrestande och ställer höga krav på eget ansvar hos enskild men detta är inget som upplevs övermäktigt av de värnpliktiga.

Pliktrådet uppmanar förbundet att fortsatt bevaka detta och hålla sig på rätt sida av psykisk påfrestande under utbildningen för att undvika bakslag med det höga utbildningstempot över tid.

Attityder och jargong

De värnpliktiga upplever en bra jargong värnpliktiga emellan. Befälen har i regel ett bra förhållningssätt och god förståelse för de värnpliktigas studier och förstår vikten av en god studiemiljö. Då de värnpliktiga kommer i kontakt med ett relativt litet befälslag samt lektorer under året uppskattas det kollegiala förhållningssätt från befäl och lektorer mycket och trycker på att den bidrar till ett bra klimat för utbildning och studier.

Förhållningssättet från både befäl och lektorer är mycket positivt och Pliktrådet trycker starkt på att det bör genomsyra hela utbildningen och befälslagen för att upprätthålla och främja den goda utbildnings- och studiemiljö som upplevs vid besöket. De värnpliktiga lyfter sin plutonchef som väldigt kompetent och engagerad, förstående och handlingskraftig.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

De värnpliktiga har fått utbildning i deras juridiska rättigheter och skyldigheter men önskar repetitionsutbildning inom detta då den utbildning de fått upplevdes något undermålig och gavs i ett tidigt skede under vilket all information är ny och det lätt glöms bort bland allt som ska kommas ihåg.

Pliktrådet uppmanar förbundet att repetitionsutbilda i juridiska rättig- och skyldigheter för att säkerställa att samtliga värnpliktiga är medvetna om de lagrum de berörs av under grundutbildningen.

Förbundet håller en veckas förberedelse för befäl inför inryck där bland annat värnpliktigas juridiska rättig- och skyldigheter med fokus på hårda/mjuka värden behandlas. Detta är ett mycket bra exempel på att skapa goda förutsättningar för befälslag att hantera värnpliktiga på ett korrekt sätt, framför allt bland mindre erfarna befäl och något som Pliktrådet gärna ser att fler förband tar efter.

Meningsfull utbildning

UndSäkC bedriver en unik värnpliktsutbildning inom Försvarsmakten som kräver mycket av de pliktade även utanför tjänstetimmarna. De värnpliktiga får bra förståelse för sitt syfte och vikten av deras utbildning. De civila lektorer som håller i språkutbildningen uppskattas och ses som väldigt kunniga av värnpliktiga såväl som befäl.

Förbundet har en löpande dialog med Uppsala universitet som bistår med lektorer för språkundervisningen och de värnpliktiga får ett antal högskolepoäng för sin språkutbildning. De värnpliktiga lyfter att de önskar få ut sammanställda listor på samtliga glosor de hittills fått ut och lärt sig under utbildningen, en lista som förslagsvis uppdateras löpande allteftersom nya glosor tilldelas.

Vikten av förståelse för sin roll och syfte i krigsorganisationen är en viktig del av utbildningen och något Pliktrådet uppmanar förbundet att fortsätta med. Pliktrådet uppmanar även lektorer att se över möjligheten att dela ut en lista med alla glosor de värnpliktiga hittills har lärt sig för att de ska kunna gå tillbaka och se över det som gicks igenom tidigare under utbildningen för att fräscha upp minnet ytterligare.

Information och mönstring

De värnpliktiga upplever att de fick bra information om utbildningen under mönstringen, förhörssoldater genomför även en utökad mönstring som prövar deras språkkunskaper vilken ger ytterligare insikt och förberedelser, inte minst mentalt då det ger en bild av hur tiden kommer att vara under grundutbildningen.

Pliktrådet ser positivt på att informationen som ges hos plikt- och provningsverket stämmer överens i de värnpliktigas ögon och att den förbereder soldaterna med en bild av hur deras utbildningen kommer att gå till.

Medinflytande

Plutonen genomför plutonens timme varje vecka även om de ligger inne över en helg med bra och direkt återkoppling från plutonchefen.

Skyddsassistent och NVK-representant har fått överlämning till uppdraget från föregående kulls förtroendevalda inom respektive spår vilket uppskattas mycket och gav förståelse för hur tidigare förtroendevalda arbetat inom deras spår. Förtroendepersonerna har dock inte fått någon vidareutbildning inom sitt uppdrag och känner sig vid besöket osäkra på vad deras uppdrag innebär.

NVK har hållit veckovisa möten på eget bevåg men först nyligen börjat med månadsvisa NVK-möten styrda av befäl, något de önskar hade startat tidigare då sådant som behandlas på NVK-mötena med befäl tidigare fått lyftas under plutonens timme. Under dessa deltar samtliga kvinnliga värnpliktiga.

Pliktrådet uppmanar förbundet att till kommande kullar tydligare utbilda de förtroendevalda för att ge dem verktyg att förvalta det förtroende de fått av sina kamrater. Vidare trycker Pliktrådet på att komma igång med befälsledda NVK-möten tidigare samt fortsätta med den tydliga återkopplingen till plutonens timme, kompani- och förbandsnämnder.

Fritid

De värnpliktigas utbildning innebär mycket studier även utan för tjänstetid för att hinna med det höga tempo som utbildningen kräver. En ledig kväll har de i regel studier men som får genomföras på valfri plats. Ett förhållningssätt som uppskattas av de värnpliktiga och som förbundet bör hålla fast vid.

Soldathem

Soldathemmet ligger inne på garnisonsområdet och är alltid öppet sent. Hemmet erbjuder en biblioteksdel inredd för att underlätta studier som alltid står öppen och ofta nyttjas av förhörssoldaterna.

Detta ser Pliktrådet mycket positivt på och lyfter soldathemmet för denna anpassning.

Avslutning

Vi tackar så mycket för ett bra besök med engagerat bemötande. Pliktrådets andra besök kommer framför allt syfta till att informera om värnpliktskongressen och följa upp detta besök.